

SøndagsOrdet om ”fornuftens veje” v. Signe Helbo, 4.s.e.påske, Johs. 8,28-36

Så blev det 4. søndag efter påske, og vi befinder os stadig i Johannesevangeliet. Denne gang er det tid til at slå op i kapitel 8, og læse versene 28-36. Hvis du slår op, og læser stykket med det samme, kan vi fortsætte om lidt...

Her i corona-tiden tager jeg ofte mig selv i at lede med lys og lygte efter radioprogrammer, der kan køre i baggrunden, imens jeg går rundt derhjemme og arbejder. For nylig hørte jeg 'Brinkmanns briks' på P1. Afsnittet kredsede om, hvad der er sandt og falskt, hvilket synes særlig relevant i denne tidsalder, hvor titlen på minimum ét kapitel i fremtidens historiebøger formentlig vil være ”fake news”.

I udsendelsen drøftede de forskellige konspirationsteorier – og disse findes i mange former. Som de på et tidspunkt siger i programmet: Nogle teorier er så langt ude, at man instinktivt griner af dem, mens andre kan være så besnærende, at man tager sig selv i at overveje, om de måske kunne være sande.

Det er ikke altid let for os at navigere i, hvad der er sandt og falskt. Nogle gange tager vi os selv i at komme i tvivl. I virkeligheden kan vi jo komme i tvivl om hvad som helst – til tider selv dét, vi almindeligvis føler os allermest overbeviste om:

Selvom man *rationelt* set ved, at ens ægtefælle elsker én, kan man på en dårlig dag blive helt i tvivl, fordi kærtegnene ikke falder, så ofte som man ville ønske. Eller selvom man *rationelt* set ved, at det går godt på arbejdet, kan man på de grå dage komme helt i tvivl om, hvorvidt man er god nok. Eller som mange af os nok har det lige for tiden: Selvom vi *rationelt* set ved, at det hele nok skal blive godt igen, kan vi pludselig få den fortvivlende tanke: Hvad nu, hvis det ikke bliver godt? Fornuften er ikke altid til at regne med – alt det, vi tror, vi ved, kan vi til tider komme i tvivl om...

Når vi tvivler, har vi tendens til at søge forklaringer – i håbet om at opklare vores tvivl: Mon han elsker mig? Mon jeg er god nok til mit arbejde? Mon fremtiden er god? Disse spørgsmål kan ikke besvares med en simpel, kynisk udregning eller formel, og derfor søger vi bekræftelsen på vores tvivl gennem teorier i det små.

Men se, de teorier, vi har det med at lave i det små, kan gå to veje. To veje, der begge veje er skabt af vores fornuft. Lad os bare tage det første eksempel: *Mon han virkelig elsker mig?* Hvis fornuften søger at afklare det, vil den ene vej munde ud i et kynisk forsøg: Vi tester hinanden for at finde ud af, om kærligheden er stærk nok. Den vej leder ofte til kærlighedens undergang – og så bekræftes vi i, at kærligheden vissevis ikke var stærk nok.

Den anden vej, vores fornuft kan tage os hen ad, medfører, at man fokuserer på alle de små ting, der vidner om kærligheden; de usagte vidnesbyrd om, at kærligheden er sand – og at kærligheden er stærk. Den vej leder som regel til, at kærligheden blomstrer. Desværre leder det også til, at tvivlen fortsat eksisterer. Det er et vilkår, idet alt godt her i livet er forbundet med risikoen for at miste det. Derfor tør vi ikke vide os alt for sikre, for sæt nu, at det går skidt.

Alt det her er indbegrebet af den gren af psykologien, der hævder, at vi langt hen ad vejen kan skabe vores mentale sundhed ved at ”kontrollere” vores tankesæt. Vi søger at gøre os begreb om, at vi kan kontrollere livets uvished med vores fornuft – og vores egne handlinger. Vores teorierne søger dét, vi mennesker så ofte higer efter, nemlig forklaringen, forståelsen – og visheden...

Men se, noget her i livet kan ikke forklares eller beregnes. Godt nok taler Jesus ofte om at finde ”sandheden”. Det gør han også i dagens evangelium, idet han siger: *Hvis I bliver i mit ord, er*

I sandelig mine disciple, og I skal lære sandheden at kende, og sandheden skal gøre jer frie. Dog vil evangeliet og Jesu ord os noget andet, end både konspirationsteoriene og vore egne små teorier: Teoriene forsøger at forklare det, som vores *fornuft* vil have svar på. Men som sagt er forstanden og fornuften er ikke alt. Var den det, ville verden blive affortryllet, kold og kynisk.

Noget i verden og livet taler til vores sjæl i stedet for vores forstand. Når kærtagnet fra den man elsker – eller noget så simpelt som en uforventeligt smil fra en fremmed – får én til at glemme alle de bekymringer, man er opslugt af. Når vindens susen i trækronerne kalder én til at se den virkelig, vores øjne ikke kan skue, men som taler til vores hjerter. Eller når vi i et velsignet øjeblik sættes fri fra vores tankemylder længe nok til at mærke følelsen af sammenhæng i tilværelsen. Dén sandhed finder vi hverken svar på i forskningen eller diverse konspirationer - det gør vi til gengæld i evangeliet.

Når Jesus i dagens evangelium taler om at gøre disciplene – og alle, der tror på ham – frie fra syndens træl, er der tale om, at de skal sættes fri fra den indsnævrede virkelighed, som synden binder os til. Vi mennesker er ikke kun kød og blod, men også sjæl og Ånd. Dén sandhed forkynder Kristus. Sjælens sprog er hverken konspirationer eller teorier; hverken forstand eller beregning. Sjælens sprog er Ånd og tro. I Ånden og troen sættes vi fri til liv i en virkelighed, der er langt større, end hvad forstanden kan skue. I dén virkelighed, der går hånd i hånd med kødet og blodet, og som lever side om side med fortiden, nutiden og fremtiden, er vi alle ét – mennesker på lige vilkår, bundet sammen i livets og sandhedens Ånd.

Hvis vi har modet til at hengive os til dén tro, kan vi lade den bære os gennem enhver tvivl, selv når vores forstand og vores følelser formørkes. Amen.